Fru Didi Heiberg i »Kong Midas«.

Fru Didi Heiberg, der i den sidste Uge er optraadt som Gjæst paa det kongelige Theater dels i sin Mands Stykke »Kong Midas« som Anna Hjelm dels i Bjørnsons »Det ny System« som Karen, har indtil for et Par Aar siden været knyttet til Bergens Theater; nu er hun fra Efteraaret ansat ved Kristiania Theater. Hun har med halvandet Aars Afbrydelse spillet Komedie i 7 Aar og har efter kyndige Folks Sigende i den Tid kun spillet slet i en Rolle: Agnete i »Elverhøj«. Ellers har Bifaldet bestandig fulgt hende med relativ eller ubetinget Ret. Hun blev hurtig efter sin Debut Bergens første Skuespillerinde, og hun vil nu, efter at være bleven set, vejet og funden gyldig paa det kongelige Theater i Kjøbenhavn, af alle kunstforstandige hos os blive regnet med blandt Nordens bedste sceniske Kræfter.

Hun er ung (26 Aar), mere mørk end blond, har et fast bygget Legeme og et særdeles udtryksfuldt Ansigt med store Øjne og lidt svært skaarne Træk; hun ligner Olaf Poulsen. En Gang har Fru Heiberg spillet en munter Rolle, Fru Friedemann i »Tre Par«, ellers er det Fremstillingen af alvorlige og stærkt bevægede Naturer, der har været hendes Opgaver. Hun debuterede nitten Aar gammel som Agnes i Ibsens »Brand«, spillede dernæst Svanhild i »Kjærlighedens Komedie« og var Cora i »Slavinden«. Af hendes senere Roller kan fremhæves Therese Raquin i Zolas Stykke af samme Navn, Missis Clarkson i »Den fremmede«, Florizel i »Et Besøg«, Signe i »En Forlovelse«, Hedvig i »Vildanden«, Rebekka i »Rosmersholm«, Maria Stuart i Bjørnsons Tragedie, Leonarda i »Leonarda« og Ulrikka i »Søstrene paa Kinnekullen«. Fremdeles har hun spillet den unge Pige i Peter Nansens »Kammerater«, Datteren i Esmanns »I Stiftelsen«, Karen Vahl i »En Skandale«, Helga i »Geografi og Kjærlighed« osv.

Fru Heiberg har gjort en kort Studierejse til Tyskland og for øvrigt et Par Vintre opholdt sig i Kjøbenhavn, hvor de fleste Aftener tilbragtes i Theatrene. Hun tillægger disse to Ophold i Kjøbenhavn og de halvandet hundrede kjøbenhavnske Theateraftener afgjørende Betydning for den tekniske Side af den kunstneriske Udvikling, hun har naat. Fru Heiberg har dernæst det Held at være gift med en paa Skuespilkunst særdeles klog Mand. Hr. Gunnar Heiberg var ikke alene af Navn, men af betydelig Gavn Instruktør ved Theatret i Bergen.

Det Bifald, Fru Heiberg har vundet her i Kjøbenhavn, er af den gode Slags. Der havde staaet at læse, inden hun nu sidst kom hertil, en Del fjendtlige Smagløsheder i forskjellige Blade om hendes ventede Gjæsteoptræden paa det kongelige Theater, og kort forud havde omvendt andre Organer indeholdt stærkt rosende Anmeldelser af hendes Spil i »Kong Midas«, da hun med det Lindbergske Selskab optraadte i Malmø. Men for øvrigt forelaa der for det kjøbenhavnske Publikum ikke nogen Slags officiel Udtalelse om, end mindre Anerkjendelse af hendes Talent, det, der ellers altid gaar forud for enhver Gjæsts Optræden paa vort kongelige Theater. Fru Heiberg stod saaledes for de fleste Tilskuere i Kjøbenhavn snarest som en Skuespillerinde, der kun med tvivlsom Ret havde faaet Adgang til den af Staten understøttede Scene. Hendes Triumf den første Aften var da ene og alene hendes eget Værk, og adskillige Kritici sørgede for, at Triumferne de følgende Aftener fremdeles maatte tilkæmpes paa ny.

Hun spillede sig, hver Aften »Kong Midas« gik, allerede i første Akt ind i Hjærterne. Hendes Optræden var saa sjælfuld, saa varm og stærk i sin Ro. Den lille Replik, Fru Hjelm har at sige, efter at Ramseth har ladet sin plumpe Bemærkning falde om, at han ingen Tillid havde til hendes afdøde Mands Troskab — i den trykte Bog tager hendes Ord ikke mere end fire Linier —, og som egentlig ikke indeholder andet end et gjentaget »fy« til Ramseth og derpaa en flygtig Undskyldning til Selskabet for, at hun maa blive hjemme, en Replik, som under Fru Hennings' Behandling af Rollen ikke gjorde synderlig mere Virkning, end et ærlig ment Knips, fik nu hver Aften Huset til at drøne af Klap. Der blev ved Ordenes Lyd fremmanet Billedet af en Dybde i Følelsen, som man ikke var forberedt paa. Det var, som gled der pludselig en Falddør til Side, der viste en Afgrund, som maatte betage. Denne uvidende og jævne Fru Anna Hjelm, der var moderne og i al Hyggelighed syntes noget bedærvet af »Tiden«, røbede pludselig et Alvor og en Styrke i den Tro, hun levede paa, som stod vi med hende midt oppe i Tragediernes Verden. Og endda var fra hendes Side næsten ikke sagt andet end det ene lille Ord: fy! — Fra da af var Stykkets Stemning fastslaaet, Tilskuerne sad i Bevægelse og ventede paa, hvad der videre skulde foregaa med denne smertelig berørte og stærkt følende Kvinde. Og saa brav og ærlig hun var! Fru Heiberg ejede hver Tilskuers Øre og Sind, og om Anna Hjelm stod der som en Luftning af Deltagelse. Fru Hennings skabte først denne Stemning langt hen i anden Akt efter det store og veltalende Udbrud til Finn Hals og Ramseth.

Fru Heiberg besidder som fuldt udviklet Kunst Evnen til ved sin Person ikke mindre end ved de Ord, hun har at sige, at binde Tilskuernes Opmærksomhed. Rent teknisk set er det Pavsen og den materielle Lyd i Stemmen, hun bemestrer til en ualmindelig høj Grad af Fuldkommenhed. Hendes Graad, hendes Hændervriden, hendes fysiske Lidelser gaar som Smitte ned over Publikum. Men det er ogsaa her, at der truer hende en Fare. Fra hendes Optræden i Malmø, da hun første Gang spillede Anna Hjelm, til nu, er der en Udvidelse at spore i hendes Benyttelse af Pavserne, som ikke bestandig er til det gode. Jeg sigter navnlig til hendes Spil i sidste Akt, efter at hun har talt med Finn Hals, og da Gerhard Hjelm træder ind for at melde Vognens Ankomst. I den Maade, hvorpaa hun hindrer Finn i at vexle Ord med Vennen og i hendes Standsning ved Døren, da Gerhard flygtig anbefaler Finn at passe godt paa Fru Anna, er der nu den for lange Dvælen, som smager af Manér og af det daarlige Spil, som skriver sig fra Frygten for, at Publikum ikke skal forstaa. Al Optræden, der er beregnet paa den langsomt opfattende Del af Tilskuerkredsen, er en Ødelæggelse.

Men det er kun glimtvis, at Fru Heiberg kan lade sig forlede til at understrege. Der er et kraftigt Præg af Renhed i alt, hvad hun udfører. Hun spiller Rollen inden fra, og naar Tilskuerne lider med Anna Hjelm og mere eller mindre klart forstaar hendes Sjælekvide, ligger det i, at Fru Heiberg har følt og forstaaet hver lille Enkelthed i denne Lidelse bedre formodentlig end nogen anden. Der er en Uendelighed af smaa Overgange i Spillet, hvori man ligesom kan føle Rollens nøgne Liv. F. Ex. i det bevægede »Kom ind!«, der i anden Akt falder midt i Spørgsmaalene til Ramseth, om det er sandt, hvad han har sagt, og i hendes korte, næsten barske »Goddag« til Finn Hals i sidste Akt, da hun endnu kun har Kjøreturen i Tankerne osv. Det er bl. a. denne Rigdom og naturlige Skiften i Spillet, som sætter Tilskuerne i stærkere Bevægelse, end man kunde komme i ved Fru Hennings' efter en Plan anlagte Optræden.

Først og sidst er det dog Lidenskaben, den Styrke og Vilje, hvormed Fru Heiberg spiller, der frembringer det dybe Indtryk. Hun gjør Fru Anna Hjelm midt i hendes Uudviklethed til et betydeligt Menneske, til en Kvinde, hvis Sjæl brister i Stykker, ikke fordi den oprindelig var skjør, men fordi den inden fra angribes af saa overvættes stor en Magt. Og saa er hendes Opfattelse af Rollen lagt saa tæt ind til Skuespillets Mening, at der vel næppe mange Steder er Plads til et Spørgsmaalstegn. Ved Fru Hennings' Udførelse af Rollen kunde man mellem den og Texten finde Plads til en Afhandling. Begge havde for øvrigt haft samme Instruktør, nemlig Digteren selv.

Et Sted synes det dog, at Fru Heibergs Opfattelse efterhaanden har fjærnet sig et Stykke fra Forfatterens. Hun spillede i sidste Akt Optrinet med Ramseth sygere, end Meningen ret vel kan have været. I alt Fald var hun saaledes ved den tredje Opførelse af »Kong Midas«; det var mindre paafaldende ved første og anden Opførelse og i Malmø. Fru Hjelm er paa det Tidspunkt ikke saa angrebet, at Ramseth jo ikke meget vel uden paafaldende Blindhed kan tale som han gjør. Men Fru Heiberg gjorde Tingen næsten umulig for ham dels ved fortabt at hvile Hovedet paa Sofaryggen dels ved i det længste at vende Ryggen til Manden.

Dette er saa meget mere paafaldende, som det ellers netop er Spillet i sidste Akt, der stiller Fru Heibergs Forstaaelse af Opgaven i et glimrende Lys. Anna Hjelm er i allerhøjeste Grad nervøst angreben. Den samme Fare, som lurer paa Fru Ellida i »Fruen fra Havet«, paa Fru Macbeth, paa Hamlet, paa Othello, paa Kong Lear, paa Heltinder i franske og græske Tragedier, paa Regitse i »Svend Dyrings Hus« osv., truer ogsaa hende. Kommer der ikke Hjælp, bliver hun vanvittig. Men hun er, da Tæppet gaar op, ikke mere vanvittig, end tusende af Sorg ophidsede og søvnløse og ikke som sindssyge behandlede Mennesker har været det før hun, og end de Tusender er det, der i Nutid og Fremtid vil blive hensatte i samme Tilstand. Dette forstod ikke Fru Hennings. Hun spillede gal fra første til sidste Optrin i fjerde Akt, som hun vilde have gjennemført en Ofelias Rolle, hvis den havde skiftet i en Række af Scener. Fru Heiberg derimod gjengiver Anna Hjelms Kval som det, den er: Fortsættelsen af det pludselige for-

Fru Didi Heiberg.